

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg beklager fejltagelsen – måske også den religiøse fejltagelse med Muhamed og Moses. Det var et citat fra hr. Poulsgaard, og den blinde hane havde altså ikke fundet det helt rigtige korn.

Så vil jeg sige, at der var alligevel noget med Moses og et bjerg, og der var også noget med, at han skrev nogle lovtavler et eller andet sted, om det nu var på bjerget eller et andet sted, skal jeg ikke blande mig i, men hvis jeg nu havde været Moses og havde skullet skrive sådan nogle lovtavler, ville jeg som et af buddene have skrevet: »Det, som vi alle sammen er med til at betale for, skal også være tilgængeligt for alle, også folkebiblioteker.«

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, bestræber jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

22) Første behandling af lovforslag nr. L 190:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner. (Begrænsning af indgrebet i de kommunale budgetter for 1986).

Af Henning Rasmussen (S) m.fl.
(Fremsat 20/2 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Enggaard):

Socialdemokratiet har fremsat en række forslag om ændring af tilskud for 1986 og 1987.

Der var to begrundelser for regeringens indgreb i den kommunale økonomi. For det første havde kommunerne overskredet regeringens henstilling om uændrede aktiviteter i den kommunale økonomi. De kommunale udgifter lå ud over det samfundsøkonomisk forsvarlige, og en foreløbig oversigt over regnskaberne for 1985 viser det.

For det andet ønskede regeringen en begrænsning af akutte flaskehalsproblemer i byggesektoren. Produktionsvirksomhederne havde svært ved at skaffe den fornødne arbejdskraft.

Udviklingen i bygge- og anlægssektoren siden da viser en klart positiv tendens. F.eks. viser udviklingen i licitationerne på energiområdet et klart fald. Loven har altså givet resultater. Der skulle nu være rimelig plads til anlægsarbejder i de private erhvervsvirksomheder, og hertil kommer, at den økonomiske situation for øjeblikket, som er baggrund for de lovforslag om begrænsning af det private forbrug, folketinget har behandlet tidligere, ikke tilsiger økonomiske lempelser.

Endelig må det fremhæves, at vi nu er langt inde i 1986. Det vil virke uheldigt for den kommunale budgetlægning, hvis vi ændrer vores beslutninger. Kommunerne har udarbejdet reviderede anlægsbudgetter og har tilpasset udgifterne. Hvis vi kommer med nye regler, bliver det ikke populært i kommunerne.

Specielt vedrørende HTs konkurrencesituation i forhold til andre trafikmidler vil regeringens forslag om forhøjede energiafgifter afbøde de vigtigste af de problemer, som socialdemokratiet peger på. HTs budgetter påvirkes som bekendt ikke af afgiftsforhøjelserne, da afgifter på kollektiv trafik refunderes af staten. Med de stærkt faldende priser for drivmidler forbedres konkurrencesituationen selv sagt i forhold til andre trafikmidler.

Socialdemokratiet siger i lovforslagets bemærkninger, at henstillinger er tilstrækkeligt til at sikre, at kommunernes og amtskommunernes driftsudgifter holder sig inden for en samfundsøkonomisk forsvarlig ramme. Da regeringen i marts måned sidste år udsendte en henstilling vedrørende budgetlægningen for 1986, håbede og regnede regeringen med, at en henstilling ville være tilstrækkelig, men udviklingen viste desværre, at budgetterne lå betydeligt over henstillingen. Regeringen havde henstillet uændret aktivitetsniveau, og

[Indenrigsministeren]

at der ikke ved likviditetsforbrug blev gennemført skattelettelser. Budgetterne viste en overskridelse på ca. 3½ mia kr. og et likviditetsforbrug på ca. 4¼ mia kr., altså en klar overskridelse af henstillingen. De kommunale organisationer var de første til at vedstå, at der var tale om en overskridelse. En henstilling var altså ikke tilstrækkelig til at sikre, at kommunerne budgetterede forsvarligt. Der var på den måde en klar økonomisk baggrund for det indgreb, folketinget vedtog. Man kan sige, at kommunerne ikke gav regeringen noget valg.

I denne forbindelse er det vigtigt at bemærke, at regeringen i henstillingen til kommunerne på forhånd havde forbeholdt sig at søge gennemført den fornødne lovgivning, hvis henstillingen ikke måtte blive efterlevet. Det kan derfor ikke påstås, at lovgivningen kom bag på kommunerne.

Socialdemokratiets forslag vedrører som den vedtagne lov dels anlægsudgifterne, dels driftsudgifterne. Socialdemokratiet foreslår lovens tilskudsnedsettelse på grundlag af anlægsudgifter erstattet af en anden styring af de kommunale anlægsaktiviteter. Socialdemokratiet foreslår bl.a. et kvotasystem for nyanlæg og nybyggeri.

Regeringen noterer med tilfredshed, at socialdemokratiet erkender behovet for en begrænsning af kommunale anlægsaktiviteter, men regeringen er ikke enig i, at en central styring af kommunale anlægsaktiviteter skulle være bedre.

Lovens nuværende formulering har alene til formål at tilskynde kommunerne til at begrænse anlægsudgifterne. Kommunerne kan på den måde tilpasse anlægsaktiviteterne efter de lokale behov uden central styring, sådan at der bliver plads til den lokale politiske vurdering og nuancering. Det må være at foretrække, fremfor at man fra centralt hold skulle sidde og vurdere kommunernes anlægsudgifter.

Socialdemokratiet foreslår samtidig – hvad der er udtryk for, synes jeg, en velkommen realitetssans – at der gennemføres visse mindre justeringer af tilskudsnedsettelsen vedrørende anlægsudgifter. Det foreslås, at investeringer i varme-, el- og vandforsyningsanlæg helt undtages. Det spørgsmål blev jo drøftet indgående i december. Resultatet blev som bekendt, at energiministeren fik en myndiggørelse til at undtage særlig højt priorite-

rede energiinvesteringer fra tilskudsnedsettelsen.

Efter regeringens vurdering er det tilstrækkeligt til at løse de problemer, der måtte være på det område, og jeg kan sige, at der nu i forbindelse med de drøftelser, der har været med det radikale venstre om det økonomiske indgreb, er en afklaring på den ramme, der er til rådighed for dispensationer, og den vil være af størrelsesordenen 500 mill. kr.

Det foreslås dernæst, at bygge- og anlægsarbejder med tilskud fra EF eller staten undtages. Men hvorfor skulle sådanne arbejder have en særlig fortrinnsstilling, når kommunerne skal prioritere mellem anlægsopgaverne? Det vil fortsat være en stor fordel for kommunerne at gennemføre disse projekter.

Men regeringen har været parat til at overveje en ændring på det punkt, og man har drøftet det som et led i forhandlingerne om det økonomiske forlig og drøftet det med det radikale venstre, og på den baggrund kan jeg sige, at det er regeringens hensigt at fremsætte et særligt forslag, som undtager tilskudsnedsettelsen i forbindelse med industrihuse.

Det foreslås endvidere at undtage byggeri og anlæg, som DSB og andre statslige myndigheder udfører for kommunerne.

Lovforslaget giver nærmest det indtryk, at kommunerne er forpligtet til at afholde anlægsudgifter, hvor staten er entreprenør, og det er jo ikke tilfældet. Efter regeringens opfattelse må det være rimeligt, at også anlægsprojekter, som udføres af staten, og som kommunerne frit beslutter, indgår i den almindelige prioritering. Hvorfor skulle staten principielt have en mere fordelagtig stilling end andre entreprenører for kommunerne?

Hvis det er en bindende kontrakt, undtages anlægsarbejder udført af staten, ellers ikke. Det bemærkes i den forbindelse, at HT's aftale med DSB indebærer, at projekter, som HT har givet anlægsbevilling til, må sidestilles med en bindende kontrakt.

Socialdemokratiet foreslår endelig en ændring af beregningsgrundlaget for den foreløbige afregning, hvorefter anlægsarbejder, hvor der er indgået bindende kontrakt inden 4. december 1985, er undtaget fra beregningsgrundlaget. Det blev jo overvejet i december, men blev forkastet af administrative grunde, og jeg mener ærlig talt, at det nu er lovligt sent. Kommunerne har nemlig indstillet sig på den procedure, der er fastlagt i loven.

[Indenrigsministeren]

For driftsudgifternes vedkommende forslår socialdemokratiet en væsentlig udvidelse af rammen: 950 mill. kr. for primærkommunerne og 490 mill. kr. for amtskommunerne. Forslaget begrundes bl.a. med en utilstrækkelig pris- og lønregulering af beregningsgrundlaget.

Det må være udtryk for en misforståelse, tror jeg, i socialdemokratiet af, hvordan systemet virker, for tilskudsnedsettelsen vil jo blive beregnet på grundlag af den faktiske pris- og lønudvikling opgjort efter en metode, som for tiden overvejes i en arbejdsgruppe, hvor også kommunerne er med. Der er altså ingen snyd her. Sagen er jo nok, at socialdemokraterne slet ikke er enige i nulvækst, og det er da en ærlig sag, men lad os så sige det!

Det foreslås desuden, at der tages hensyn til udviklingen i folketallet, når realvæksten gøres op. Det er en tanke, som naturligvis har været overvejet, da loven blev lavet, men den blev af flere grunde ikke gennemført. Når regeringen ikke tog dette moment med i december, var det, fordi befolkningsudviklingen totalt er sådan, at kommunernes udgiftsbehov falder, og det skyldes naturligvis ikke mindst faldet i børnetallet. Hvis der tages hensyn til befolkningskorrektion, ville rammen altså blive mere snærende totalt set.

Men regeringen har forståelse for, at der er et stærkt kommunalt ønske om en sådan korrektion, og derfor indgår denne tanke i vore overvejelser vedrørende 1987; men som jeg har beskrevet det, er det bestemt ikke en tanke, som er uden problemer, når den skal realiseres. Vi mener ikke, at 1986-loven bør ændres på det punkt; det ville nemlig tvinge mange kommuner til at revurdere deres budgetter, og skal man det nu?

Jeg kan derfor, set under ét, på regeringens vegne indstille lovforslaget til forkastelse.

Stavad (S):

Vi har desværre ikke fået ny regering siden indgrebet over for amter og kommuner i december 1985, men vi har fået en ny indenrigsminister, som jeg gerne vil byde velkommen, og jeg vil udtrykke et stilfærdigt håb om, at han vil vise større lydhørhed over for saglige argumenter fra såvel kommuner og amter som deres organisationer og også over

for folketinget og folketingets kommunaludvalg. Vi har jo ikke just været forvænt i de sidste 3½ år.

Socialdemokratiets lovforslag er ikke udtryk for, at vi har forladt vor massive modstand mod den samlede straffeekspedition over for kommuner og amter fra december 1985; tværtimod har vi punkt for punkt fået bekræftet, at vor kritik af indgrebet og dets katastrofale virkninger var rigtig.

Amternes og kommunernes muligheder for at disponere og betjene borgerne er mange steder slået helt i stykker, og derfor virker det da også meget søgt, når indenrigsministeren både i sin indledning og i sin afslutning brugte ændringerne i de kommunale budgetter som en begrundelse for at afvise det socialdemokratiske forslag. Jeg synes ikke, vi har set nogen tilbageholdenhed med hensyn til at ændre allerede truffne beslutninger i kommuner og amter.

Indgrebet fra december muliggør ikke et uændret serviceniveau som påstået. Derimod oplever vi drastiske nedskæringer på områder, som rammer de dårligst stillede grupper utrolig hårdt. Sygehusene må bære besparelser, som indebærer en dårligere behandling og forlænger ventelisterne. Flytning af psykisk og fysisk handicappede til mindre boenheder fra utidssvarende og dårlige forhold udskydes, en stærkt voksende ældregruppe kan ikke få den nødvendige hjælp, og det bliver mere og mere umuligt for mange forældre at få daginstitutionspladser til deres børn, samtidig med at også andre acceptable pasningsmuligheder udtørres.

Derfor må vi stille spørgsmålet: var det hensigten med regeringens og de radikales indgreb i december? Vi fremsætter vort mere begrænsede forslag for i det mindste at få fjernet nogle af de allermest urimelige virkninger. Vi nægter simpelt hen at tro på, at det radikale venstre, at kristeligt folkeparti, at centrum-demokraterne har ønsket disse virkninger. Nødråbene fra borgerne, de ansatte og amts- og kommunalpolitikere må også være hørt af disse partiers repræsentanter.

Den nye indenrigsminister må være enig i, at samfundsøkonomisk fornuftige investeringer i varme- og elanlæg, der forbedrer betalingsbalancen, ikke skal forhindres eller fordyres af en 20 pct.s afgift. Det strider imod al sund fornuft og regeringens egen

[Stavad]

hensigt med det indgreb, folketinget behandler i disse dage. Problemet er ikke løst med den skitse og den aftale, indenrigsministeren oplyste os om for et øjeblik siden.

Jeg vil godt med tilfredshed konstatere, at man nu erkender, at det var en fejl, at kommunale industrihuse i egnsudviklingsområder og områder, der får EF-tilskud, som skaber ny beskæftigelse og ny eksport i den private sektor, ikke skal pålægges afgiften på de 20 pct. Vi forsøgte at trænge igennem med det i december, men det lykkedes desværre ikke. Vi ser da trods alt her en lille åbning, som vi håber med saglige argumenter kan udvikle sig til noget mere positivt også på andre områder.

Indgrebets urimelige virkninger sættes også i relief af de store udgifter, som mange kommuner står over for med udskiftning af asbest- og karlitlofter. Disse forbedringsarbejder, der skal gennemføres for at fjerne en kræftrisiko, vil blive pålagt en strafafgift på 20 pct. Derfor vil socialdemokratiet, for at det kan fremgå helt klart af forslaget, inden vort forslag kommer til tredje behandling, stille ændringsforslag om, at arbejdsmiljøet fritages for afgifter. Den kommende formand for Kommunernes Landsforening, Thorkild Simonsen, krævede i sidste uge, at staten skulle deltage i udgiften ved udskiftning af asbest- og karlitlofter, da staten har anbefalet disse materialer. Får vi ikke ændret decemberindgrebet, vil den groteske situation opstå, at staten vil kræve en afgift for at fjerne en kræftrisiko.

Taletiden har kun tilladt mig at fremhæve nogle enkelte af de mange urimeligheder, decemberindgrebet afføder. Jeg tror, at alle, også borgerlige ordførere, selv kan fortsætte med eksempler, hvis man vil være ærlig. Derfor skal der fra socialdemokratiet lyde en meget stærk opfordring til indenrigsministeren og det radikale venstre om nu at støtte vores forslag eller optage forhandlinger med folketingets partier og de kommunale organisationer for i det mindste at få rettet op på de værste skævheder. De nuværende tilstande kan vi simpelt hen ikke være bekendt, hverken over for borgerne, amts- og kommunalpolitikere eller over for os selv.

Fischer (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Karen Højte Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Jeg tror, det er nyttigt ved behandlingen af dette socialdemokratiske forslag at holde sig for øje, hvad baggrunden egentlig var for regeringens lovinitiativ i forhold til kommunerne i december måned.

Kommunernes og amtskommunernes budgetter for 1986 viste en markant overskridelse af indenrigsministerens henstilling om at holde uændret aktivitetsniveau i 1986 i forhold til 1984-regnskaberne. Henstillingen vedrørende likviditeten blev ligeledes siddet overhørig i et helt uacceptabelt omfang. Med hensyn til den samfundsøkonomiske udvikling måtte regeringen derfor nødvendigvis bremse op.

Jeg vil gerne beklage, at kommunerne ikke i budgetlægningsfasen levede op til regeringens forventning om, at de ville følge henstillingen. Så vil jeg føje til, at indenrigsministeren klart havde tilkendegivet, at i påkommende tilfælde ville regeringen fremsætte forslag om afbalancerende foranstaltninger. Det er altså ingen overraskelse, at der kom et lovinitiativ.

Herudover viste det sig nødvendigt at gennemføre en række begrænsninger i den offentlige, herunder den kommunale, bygge- og anlægssektor for at dæmpe aktiviteten. Vi kender alle de akutte flaskehalsproblemer og problemerne med de meget høje licitationsresultater.

Socialdemokratiet lægger nu op til en lempelse, en øgning af de kommunale udgifter. Med tanke på den økonomiske stramning, vi netop i disse dage lægger sidste hånd på, og som socialdemokratiet selv gennem længere tid har påberåbt sig nødvendigheden af, er det vanskeligt at forstå, at socialdemokratiet finder det forsvarligt at øge de kommunale udgifter.

Sagen er heligvis også den, at man i kommunerne nu har forstået, hvor alvorlig situationen er, og er i færd med på ny at gennemgå budgetterne med henblik på en reduktion af udgifterne. Med hensyn til anlægssiden er det glædeligt at kunne konstatere, at vi oplever en svagt faldende tendens i licitationsresultaterne. Det var jo netop ønsket.

Jeg har dog positivt bemærket, at socialdemokratiet implicite i bemærkningerne til sit lovforslag anerkender nødvendigheden af en

[Fischer]

dæmpning af anlægsaktiviteterne, men den socialdemokratiske metode er en central styring i forhold til den enkelte kommune, hvilket jeg af mange grunde må tage afstand fra. Lad mig med hensyn til forslaget enkelte steder i øvrigt henvise til indenrigsministerens kommentar, som vi fra konservativ side kan støtte. Vi må afvise lovforslaget.

(Kort bemærkning):

Henning Rasmussen (S):

Hverken indenrigsministeren eller hr. Fischer har med ét eneste ord nævnt den indvending, som de kommunale organisationer og vi kom med i forbindelse med udgangspunktet: regnskab 1984. Indenrigsministeren og hr. Fischer lader, som om 1984-regnskabet er et reelt og rigtigt og korrekt udtryk for uændet aktivitet, hvis det føres videre.

De kommunale organisationer tog fra starten afstand fra at bruge regnskab 1984 som et nogenlunde rimeligt og acceptabelt udgangspunkt. Det har de taget afstand fra, og det har vi også taget afstand fra. Det var et ekstraordinært spareår i kommuner og amtskommuner, og derfor er det at forlange, at de skal ned på samme niveau i 1986, det samme som at forlange direkte nedskæringer.

Den problemstilling, som er den centrale i vores kritik, har hverken indenrigsministeren eller hr. Fischer nævnt med ét eneste ord. Derimod har de to herrer misforstået vores bemærkninger, når de siger, at vi lægger op til en central styring af den kommunale anlægsaktivitet. Vi har sagt, at hvis indenrigsministeriet og regeringen og flertallet er af den opfattelse, at der skal ske begrænsninger, kan man vælge andre metoder, som man før har gjort det. Man kunne f.eks. bruge kvotaordninger eller en henstilling om at begrænse nye igangsættelser af bygge- og anlægsaktivitet, sådan som man har gjort det før. Det er det, vi har sagt.

Vi har ikke sagt, at man skal centralstyre kommunerne i stedet for.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Det kan være meget utaknemligt at overtage en ordførertale, som man ikke selv har lagt pen til, men jeg kender i og for sig hr. Fischer som en person, der har gode og ri-

melige kontakter uden for dette hus. Derfor tror jeg, det må have været svært for hr. Fischer at holde den tale, som just blev holdt.

Hr. Fischer kan da ikke ærligt mene, at det indgreb, der blev gennemført i december, kan kaldes en afbalancerende foranstaltning. Det kan da ikke være hr. Fischers ærlige mening, at det, vi oplever i øjeblikket rundt omkring i forhold til vore sygehuse, og hvor man er ved at slå en sygehuspolitik fuldstændig i stykker, er rimelige foranstaltninger, som man er pisket ud i. Det kan da ikke være hr. Fischers oprigtige mening, at kommuner og amter skal pålægges en afgift for at fjerne kræftisiko – med de store udgifter, man løber ind i i øjeblikket i forhold til nogle materialer, som staten i øvrigt har anbefalet. Det kan da ikke være det, hr. Fischer mener er det, som kaldes afbalancerende foranstaltninger.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Jeg vil sige til hr. Henning Rasmussen, at uanset hvilket regnskabsår en borgerlig regering havde valgt i en sådan situation, havde socialdemokratiet jo ikke været tilfreds. I øvrigt er det da interessant, at socialdemokratiet ikke vil benytte centrale styringselementer.

Og så til hr. Stavad. Hvad var det for en situation, vi befandt os i i december? Vi befandt os i en situation, hvor økonomien var ved at være overophedet, og hr. Stavad ved, hvorledes lønningerne og priserne steg i byggesektoren. Hvis regeringen ikke havde grebet ind, ville det have lagt et voldsomt pres på den jævne danskers økonomi, på den almindelige lønmodtager, der skulle bygge.

Det er ikke tilstrækkeligt at komme med det klassiske argument og henvise til sygehuse. Faktisk kan man sige, at regeringen har udvist betydelig ansvarlighed over for den ganske almindelige danske borger ved at gribe ind i den situation.

Indenrigsministeren (Enggaard):

Jeg beder kun om ordet, fordi der i debatten bliver inddraget spørgsmålet om asbest og karlitlofter og disse skader, vi alle kender, hvis omfang vi i øjeblikket ikke har fuldstændigt overblik over, som jo er et alvorligt

[Indenrigsministeren]

problem, og som selvsagt også økonomisk er et alvorligt problem.

Der er af regeringen igangsat et udvalgsarbejde, som omfatter sundhedsstyrelsen, arbejdsmiljømyndighederne, miljøstyrelsen og byggestyrelsen. Det er tanken, at udvalget skal afgive en betænkning inden påske, og det er vigtigt, at kommunerne på det grundlag har baggrund for at disponere nogle af de måske vidtrækkende beslutninger, som skal tages.

De økonomiske vilkår i den forbindelse mener jeg hr. Stavad har misforstået. Det drejer sig ikke her om anlægsarbejder, for udskiftning af defekte plader er pr. definition en driftsudgift.

Men dermed er vi inde i et spørgsmål, som jeg mener det er rimeligt at forhandle med de kommunale organisationer om, og det agter jeg selvsagt at gøre.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til indenrigsministeren, at man kan naturligvis diskutere, om der her er tale om en lille udskiftning af f.eks. fem plader, men når man i Århus kommune foreløbig gør det op til mindst 50 mill. kr., så er det ikke noget, man tager som en tillægsbevilling på driften, i hvert tilfælde ikke dér, hvor jeg har haft ansvaret i sin tid. Men det er også ligegyldigt, om man gør det ene eller man gør det andet, om man tager det som en anlægsbevilling eller som en driftsbevilling.

Faktum er, at indenrigsministeren ikke har noget som helst at have sin velvilje i. Hvis udvalgsarbejdet viser, at der skal bruges så og så mange hundrede millioner kroner i 1986 på dette område, har ministeren ikke noget som helst at gøre godt med, for ministeren har ikke ret til at dispensere på ét eneste punkt fra den lovgivning. Det har ministeren ikke. Det ville hans forgænger ikke have, og det har den nuværende minister heller ikke. Derfor skal der en lovændring til, hvis der skal være realiteter i en indrømmelse på grund af karlitlofter og asbestlofter.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Må jeg sige til hr. Fischer, at den overophedning, som han henviser til var baggrun-

den i december, i den udstrækning den overhovedet fandt sted, var meget geografisk bestemt. Det ved hr. Fischer fra udvalgsarbejdet i december. Det blev klart belyst, at det var et problem for visse områder.

Må jeg så sige til indenrigsministeren, at det selvfølgelig er interessant at diskutere, om det er anlæg eller det er drift, men jeg tror da, indenrigsministeren vil bekræfte, at såfremt det er drift og ikke anlæg, det bliver rubriceret under i den opgørelse, som senere skal foretages over de afgifter, man skal af med, så kan man risikere afgifter af en langt større størrelsesorden end de 20 pct., fordi man skal betale 100 pct. af det, man under ét overskrider budgetterne for regnskabsåret 1984 med på driftssiden. Derfor kan det blive en langt, langt større udgift, en langt, langt større straf, kommunerne får, hvis det bliver rubriceret som drift, end hvis det bliver rubriceret som anlæg.

Jeg mener, det er en meget dårlig trøst, indenrigsministeren giver de kommuner, der står i den problemstilling i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Jeg er sikker på, at hr. Stavad, der mange gange har vist evne til at ræsonnere fornuftigt, vil være enig med mig i, at der var store geografiske problemer, og at der kom en kraftig inflationær virkning, især på byggesektoren, og den måtte der gribes ind over for. Jeg tror også, hr. Stavad og jeg kan være enige om, at uanset om vi har en borgerlig eller en socialdemokratisk regering, så gælder det om, at vi nu samler indsatsen om eksporten, den ydre virkning af produktionen, og derfor måtte der dæmpes.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Uanset hvor overophedet den byggesektor var, som hr. Fischer taler om – det er i øvrigt diskutabelt – kommer han ikke uden om, at der er modstrid mellem mål og midler i forbindelse med det indgreb, man valgte i december.

Hvis det er byggesektoren, man vil afkøle, virker det ikke særlig overbevisende, når man så vælger et indgreb, der f.eks. lægger

[Lønger]

afgift på indkøb af busser. Det er jo ikke just i byggesektoren, de fremstilles.

Det virker heller ikke særlig overbevisende, når man vælger et indgreb, som indebærer, at der, for at få budgetterne til at hænge sammen, må skæres ned på forholdene på hospitalerne eller for landets ældre eller i skolerne. Det er også blevet konsekvensen af indgrebet.

Jeg synes, hr. Fischer skylder os en forklaring på, hvordan de aktiviteter, der er foregået på driftssiden på hospitalerne og i skolerne, kan have været med til at overophede byggesektoren på det tidspunkt, hvor man greb ind.

Svend Heiselberg (V):

Det er synd at sige, at det er det mest fornuftige tidspunkt, det socialdemokratiske lovforslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner, begrænsning af indgrebet i de kommunale budgetter for 1986, fremsættes på, i hvert fald set under en økonomisk synsvinkel.

Ministeren har allerede nævnt begrundelsen for det lidt mere faste greb over for kommunerne, end vi rent faktisk ønsker.

Socialdemokratiet bebrejder i bemærkningerne til lovforslaget regeringen, at den er gået tvangsvejen over for kommunerne. Det er almindeligt kendt, at kommunerne tidligere klart har overskredet – visse kommuner har endda set stort på det – regeringens henstillinger om uændret aktivitet i den kommunale økonomi, altså: de kommunale udgifter er for store.

Som det så ofte har været nævnt, er det, når såvel primærkommunerne som amtskommunerne tegner sig for ca. 60 pct. af det offentlige udgifter, selvfølgelig nødvendigt at fastholde en stram økonomi, hvis vi skal føre en samfundsøkonomisk forsvarlig politik. Jeg tror også, at den almindelige borger kan se det logiske heri.

Vi skal se på de resultater, der er kommet ud af den økonomiske politik, regeringen har ført. Eksempelvis er der tale om en stærkt faldende ledighed, en faldende rente – den er mere end halveret – en faldende inflation – også her mere end halveret – og ikke længere en udhulning af reallønnen, sådan som vi ellers har kendt det i tidligere tider. Og ende-

lig er der tryk i ansættelsen for vore mange lønmodtagere osv.

Jeg nævner det blot, fordi det hører med i billedet, når man skal bedømme resultatet af regeringens økonomiske politik over for kommunerne.

Det er ikke sådan, som det ofte fremstilles, bl.a. i dette lovforslag, at udviklingen er gået i stå i kommunerne. Det er jo ikke tilfældet. Hvis vi ser på billedet i forhold til 1982, hvor hr. Henning Rasmussen var indenrigsminister, er der sket det, at der i dag i gennemsnit i hver kommune er ca. 400 flere mennesker i arbejde i den private sektor, 35–40 flere kommunalt ansatte, ca. 220 færre arbejdsløse, ca. 125 færre bistanusklienter og ca. 30 mill. kr. flere likvide midler i kommunens kasse.

Der er i 1985 i landet som helhed blevet næsten 1.000, omregnet til fuldtidsansatte, flere ansatte i social- og sundhedsforvaltningen sammenlignet med 1982. Personalevæksten har også fundet sted fra 1984 til 1985, hvor den sociale genopretning ellers for alvor tog fat. I landet som helhed er der desuden i samme periode blevet over 1.400 flere beskæftiget ved hjemmehjælp og 4.000 flere ved pleje- og daghjem.

Skal vi nu ikke lade være med at fremstille udviklingen og tilstandene i kommunerne som forfærdelige?

Vedrørende det punkt, som også er nævnt i lovforslaget, og som ministeren har svaret på, at bygge- og anlægsarbejder med tilskud fra EF eller staten undtages fra 20 pct.-afgiften, har ministeren klart givet udtryk for, at her kommer et særligt forslag, sådan at det bliver ændret.

Jeg vil kun sige til hr. Stavad, at hvis vi opdager, at nogle ting, vi har gennemført, trænger til at blive rettet, så retter regeringen selvfølgelig de ting.

Men ellers må jeg på mit partis vegne afvise lovforslaget og i øvrigt opfordre socialdemokratiet til at gå lidt mere positivt ind i samarbejdet med at løse de for landet så alvorlige økonomiske problemer.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Svend Heiselberg, at han taler stadig væk, som om der er tale om uændret aktivitet i 1986. Det er der ikke.

[Henning Rasmussen]

Det, man gør i flertallet af primærkommuner og i næsten alle amtskommuner, er, at man skærer ned på sine driftsbudgetter, hvis man vil undgå at komme til at betale afgift. Nogle vælger at lade være med at skære ned og i stedet betale ekstra for at opretholde deres aktivitetsniveau.

Årsagen til, at de er i den situation, er, at man imod protest fra de kommunale organisationer har valgt 1984-regnskabet som udgangspunkt og siger: det er det aktivitetsniveau, som I skal holde jer på. Det er det, der er det skæve i det. Og så kan det ikke nytte noget, at man snakker, som om realiteterne er nogle andre. Det er ikke det, de oplever i amtsrådene og i byrådene i øjeblikket. Det er direkte krav om nedskæringer, hvis ikke de skal af med penge.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg bemærkede, at hr. Svend Heiselberg bl.a. begrundede indgrebet med, at man ville undgå, som han sagde, en udhuling af reallønnen. Så vil jeg gerne spørge hr. Svend Heiselberg, hvordan han mener det virker på reallønnen, når man gennemfører takstforhøjelser for den kollektive trafik, f.eks. i Hovedstadsområdets Trafikselskab, som man ellers ikke skulle have gennemført, og som ikke er begrundet i nogen som helst øget aktivitet fra Hovedstadsområdets Trafikselskabs side. Hvordan virker det på reallønnen, hr. Svend Heiselberg?

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Hr. Svend Heiselberg talte med begejstring om de mange, der var kommet i arbejde, og sagde, at almindelige borgere godt kunne se logikken i det indgreb, som er blevet foretaget fra regeringens side.

Jeg står her med et eksempel fra en midtjysk kommune, som fortæller, at de har været tvunget til at skære ned på børneinstitutionspladserne, at de har været tvunget til at skære ned på plejehjemsområdet og på skolevæsenet. Tror hr. Svend Heiselberg, at alle disse nedskæringer bevirker, at endnu flere kvinder, som gerne vil ud på arbejdsmarkedet, kan komme det? Tror hr. Svend Heiselberg også, at borgerne kan se logikken i, at

det er ganske rimeligt, at man i en lille kommune som den, jeg omtaler her – i Århus amt – må skære ned på beskyttede boliger, må skære ned på tre projekter for skolerenovering og må lade være med at opføre idrætsanlæg? Det rammer borgerne i enhver henseende, unge, ældre og folk, der gerne vil i arbejde. Jeg er ganske sikker på, at befolkningen ikke kan se logikken i det indgreb.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Til fru Tove Lindbo Larsen vil jeg gerne sige, at jeg er helt overbevist om, at borgerne vil kunne se logikken i det, særlig hvis socialdemokratiet ville leve op til ansvaret og fortælle borgerne, at man ikke bare kan blive ved med at kræve ind, uden at der er dækning derfor. Det er rent faktisk det, vi har gjort igennem mange år. Vi blev ved med at bilde borgerne ind, at de bare kan kræve ind, og så betaler staten det, det koster. Det er jo realiteten, at det kan vi ikke.

Hr. Henning Rasmussen siger, at nogle kommuner vælger at betale. Ja men det er da en god liberal løsning. Hvis kommunerne ønsker at bygge, kan de gå i gang. Det lægger regeringen ingen hindringer i vejen for ud over, at den siger, at så må de betale afgiften.

Når hr. Lenger spørger om takstforhøjelsernes indvirkning på reallønnen, kan jeg kun henvise til den politik, regeringen har ført indtil dato. Reallønnen er blevet helt anderledes end den stærkt faldende realløn, vi har set i de år, hvor vi havde den socialdemokratiske regering. Nu er der næsten ikke tale om faldende realløn, og det er vel positivt.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmusen (S):

Jeg undrede mig meget over, at hr. Svend Heiselberg i dag, hvor man har fået et forlig i stand med det radikale venstre om voldsomme indgreb, der klart én gang til forringer de offentligt ansattes realløn, vil stille sig op her på talerstolen og sige, at de offentligt ansatte har det skam godt. Det mener de i alt fald ikke selv. Det mener vi andre heller ikke.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Det er meget smart af hr. Svend Heiselberg at tale om noget andet. Det, der var problemstillingen fra min side, var, at hr. Svend Heiselberg siger, at man griber ind på den måde, man gør, for at undgå en udhuling af reallønnen. Så nævner jeg, at man som følge af det indgreb, regeringen lavede i december, har måttet gennemføre en række takstforhøjelser, der ellers ikke var noget som helst sagligt belæg for at lave, og så spørger jeg, hvordan det virker på reallønnen. Det kan godt være, at hr. Svend Heiselberg kan nævne alt muligt andet, der har virket positivt på reallønnen, men hvordan har dette virket på reallønnen, hr. Svend Heiselberg? Det kunne jeg godt tænke mig at få en forklaring på.

Der er én ting, jeg vil give hr. Svend Heiselberg ret i. Han siger, at dette er udtryk for en god liberal tankegang. Ja, det er nemlig udtryk for en god liberal tankegang: har du penge, kan du få. Det er det, der er situationen for mange kommuner. Der er masser af kommuner, der ikke kan betale sig fra at opretholde det højere aktivitetsniveau, de ellers havde planlagt. Der er nogle, der kan, og de gør det, men det er de bedrestillede kommuner, og det er i høj grad de kommuner, hvori de bedrestillede bor.

Det er, må jeg indrømme, virkelig udtryk for en god liberal tankegang.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg skylder at sige til hr. Svend Heiselberg, at der i realiteten var dækning på budgettet i kommunen for de forslag, man havde lagt på bordet, og at alle var enige om det.

Nej, realiteten er, hr. Svend Heiselberg, at staten ønskede nogle flere penge i kassen, og derfor lagde man afgifter på kommunerne, sådan at statsregnskabet blev noget bedre og kommunerne kom til at betale.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Til hr. Lenger vil jeg sige, at de kommuner, som har orden i økonomien, i alminde-

lighed er de kommuner, som har været styret på en fornuftig måde igennem årene.

Til fru Tove Lindbo Larsen vil jeg gerne sige, at selvfølgelig skulle man have penge i kassen. Det er klart, at når vi overtog en kasse, hvor der var et underskud på ca. 80 mia kr., så skulle der skabes dækning.

Søvndal (SF):

Regeringens og de radikales metoder til at fratage kommunerne deres selvstyre og fastholde dem i et økonomisk jerngreb bliver mere og mere udspekulerede. I den forbindelse er det ret rørende at høre de borgerlige ordførere snakke med angst i stemmen imod centralstyring, for virkeligheden er, at vi aldrig nogen sinde har haft så stor centralstyring, en sådan centralisme, i dette land over for kommunerne som nu.

Julepakken er den sidste af en lang række beskæringer af den kommunaløkonomiske bevægelsesfrihed, og den tvinger i virkeligheden kommunerne til et valg mellem pest og kolera: enten meget store nedskæringer eller strafrenter til staten. Vi sagde allerede ved julepakkens vedtagelse i SF, at loven dels viser total mangel på respekt for det lokale selvstyre, dels faktisk kan betyde stribevis af nedskæringer rundt om i kommunerne og i amtskommunerne.

Regeringens politik, at fastholde verden, som den så ud i går, er i ordets egentlige forstand reaktionær. På trods af situationen i kommunerne – hvor opgaver trænger sig på, med et stigende antal ældre, der har brug for hjælp, med meget store ventelister til daginstitutionerne og med stigende behov for miljøtiltag – pålægges kommuner og amtskommuner en 100 pct.s straf for at løse deres opgaver, oven i købet i en situation, hvor kommunerne ligger inde med pengene, som de altså bare ikke må bruge.

Konsekvenserne i kommunerne har i de sidste par måneder, som hr. Fischer rigtigt sagde, været det, man kalder »budgetrevisio-ner«, som er et andet ord for »nedskæringer« – nedskæringer på personale, dårligere service for børn og ældre og udskydelser af problemer, i øvrigt kombineret med nogle interessante undvigemanøvrer, hvor vi også har set venstregerede kommuner udvise megen fantasi med hensyn til tekniske ompo-

[Søvndal]

steringer og udskydelse eller fremrykning af indkøb.

Fra SFs side støtter vi det socialdemokratiske forslag om at frigøre kommunerne en lille smule fra det statslige jerngreb.

Indenrigsministeren og nogle af de borgerlige ordførere var inde på, at det sandsynligvis ville virke upopulært rundt om i kommunerne, hvis man gennemførte dette forslag. Vi er af den stik modsatte opfattelse, nemlig at kommunerne ville være os utrolig taknemlige, og at oven i købet mange af de borgerlige og de radikales lokale repræsentanter ville være os taknemlige.

De ville også være os taknemlige, hvis vi fjernede den 20 pct.s straf, julepakken pålagde kommunale anlægsopgaver. Konkret i kommunerne betyder den lov nemlig, at byggeri af plejehjem, daginstitutioner osv. fordyres med 20 pct., mens der fortsat kan bygges varehuse, kongreshoteller og private P-huse. Dermed har regeringen og de radikale helt klart tilkendegivet, hvad de prioriterer.

Men helt specielt virker den anlægsafgift totalt og ganske uden mening i forhold til forsyningsområdet og den kollektive trafik. I en række kommuner er man lige nu i gang med at udmønte varmforsyningsloven og udbygge den kollektive varmforsyning, f.eks. med kraftvarmeprojekter, hvorved olieforbruget mindskes.

Som indehaver af rekorden i betalingsbalanceunderskud turde regeringen være åbenbart interesseret i at fremme og ikke bremse udviklingen frem imod en mindre importbelastende energiforsyning. Men man gør det modsatte i det her tilfælde.

Endnu mere grøntlysende vanvid er den forskelsbehandling, der sker i områder, hvor der findes såvel kommunal som privat forsyning, eksempelvis i Vejle amt, hvor man er i gang med et overskudsvarmeprojekt, og hvor to af de store byer, som er både privat og kommunalt forsynede, deles i halvdele, hvor man skal betale 20 pct. afgift, og andre halvdele, hvor man ikke skal. Her bliver mangelen på logik og sammenhæng så tydelig og konkret, at det skrider. Jeg hørte indenrigsministeren nævne en ramme på 500 mill. kr., men det er ikke tilstrækkeligt. Ifølge de bilag, der ligger til lovforslaget, er der indsendt forslag for i alt 1,2 mia kr.

Andre ordførere har været inde på den kollektive trafik. Her gør det samme sig gæl-

dende, nemlig at man pålægges en anlægsudgift, der vil forsinke udbygning af den forsyningsform, der er mindst energi- og ressourcerforbrugende, men også en strafrente på 100 pct. på grund af et fald i passagertallet og dermed i driftsindtægterne. Nu er det altså ikke blot stigende udgifter, der straffes, nu er det også faldende indtægter. Det bliver særlig tydeligt i hovedstadsområdet, men gælder også andre steder, fordi en stor del af hovedstadsrådets budget har at gøre med driften af den kollektive trafik.

Vi vil fra SFs side stemme for dette lovforslag og håber, at også andre vil besinde sig, idet det tydeligt fremgår, at det nyliberale, centralistiske økonomiske indgreb, julepakken i virkeligheden er, er meget lidt gennemtænkt og har fået nogle, forhåbentlig ikke tilsligtede, virkninger.

Til slut skal jeg vedrørende diskussionen om asbestlofter bebude, at SF vil fremsætte et lovforslag om at udvide kommunernes økonomiske rammer, så de uden at blive pålagt straf kan gå i gang med at udskifte sundhedsfarlige asbestmaterialer i institutioner. Lovforslaget vil komme til behandling senere.

Ole Vig Jensen (RV):

Socialdemokratiets omsorg for kommunerne er prisværdig og også meget forståelig. Indgreb i den kommunale virksomhed, i det kommunale selvstyre, er ikke uden problemer, ganske som det ikke var det, da socialdemokratiet havde regeringsmagten og fandt det nødvendigt at foretage justeringer, også af den kommunale økonomi.

Med det forslag, der her er fremsat af socialdemokratiet, er der afdækket nogle af de problemer, indgrebet har medført. Vi vil fra radikal side gerne erkende, at der er problemer med at foretage et indgreb, som vi nu har gjort det. Der er altså ikke noget nyt i det.

Jeg har forstået på bemærkningerne til socialdemokratiets forslag, at man erkender nødvendigheden af, at der foretages en samordning mellem den statslige økonomi og kommunernes økonomi. Det udtrykkes ved, at man siger, at man kunne anvende andre mekanismer end de her vedtagne på området, hvis man ønskede at styre. Det er jo ganske rigtigt. De har også været anvendt af

[Ole Vig Jensen]

socialdemokratiske regeringer – jeg har tidligere sagt: ind imellem med vores medvirken.

Men tanken om, at man skulle gå ind i en centralstyring i detaljen; hvad der er lagt op til i nogle af bemærkningerne, er ikke en vej frem, som vi synes er bedre end den; vi har valgt; jeg vil måske snarere sige tværtimod. Det ville i hvert fald medføre en række nye problemer, hvis vi gjorde det.

Nu var udgangspunktet for indgrebet i december 1985 jo, at der var tale om overskridelser af de henstillinger, som er givet kommunerne, og som i øvrigt har haft de kommunale organisationers bevågenhed.

Når der i forvejen var tale om overophedning, først og fremmest på bygge- og anlægs-siden, ville det ikke blive lettere af, at der blev igangsat meget omfattende kommunale aktiviteter på anlægsområdet, på byggeområdet. Det var grunden til, at vi foretog den begrænsning af den kommunale anlægsaktivitet. Jeg mener, vi i dag kan se, at det har haft en indvirkning. Hvor vi i december 1985 kunne se licitationsresultater, der lå 20 pct., helt op til 50 pct., højere end anslået i overslagene, har vi nu set et fald i omkostningsniveauet. Det er i sig selv en fordel for kommunerne.

Det har altså haft betydning. Derfor tror jeg ikke, at vi skal lempe i den udstrækning, socialdemokratiet foreslår, om end det selvfølgelig kunne være fristende.

Men jeg vil godt sige, som indenrigsministeren allerede har meddelt det, at regeringen og det radikale venstre har aftalt i forbindelse med det seneste indgreb, at der bliver tale om en lempelse, først og fremmest når det gælder energiinvesteringer. De har i særlig grad betydning. Inden for den ramme på 500 mill. kr., der nu er lagt op til at kunne disponere inden for fra indenrigsministerens og fra energiministerens side – det er vel et samarbejde, der er tale om – vil man opnå meget betydelige besparelser på valutasiden, endda meget hurtigt. Derfor kan det være en god begrundelse for at gå videre med dispensationen, end det måske oprindeligt var tænkt.

Det er også rigtigt, som det er nævnt, at der gives mulighed for i et nyt forslag, at industrihuse kan undtages fra den aftalte afgift. Jeg husker, at det er en særlig socialdemokratisk interesse, der blev udtrykt på et meget tidligt tidspunkt og med mange gode begrundelser. Derfor har vi fundet det rigtigt at

anbefale, at man gik den vej, om end det medfører nogle grænseproblemer i forhold til andre projekter, som man kunne have lyst til også at få igangsat på nuværende tidspunkt. Men vi har altså begrænset det til industrihuse. Der er helt særlige og gode begrundelser for det.

Der har også været stor interesse for de problemer, HT måske ville kunne løbe ind i på de kendte betingelser. Men jeg vil sige, at under indtryk af det indgreb, der nu kommer, og med de virkninger, der bliver på energisiden, tror jeg på, at den kollektive trafik, herunder HT, vil få en så forbedret konkurrencemæssig situation, at den vil være i stand til at trække passagerer tilbage til den kollektive trafik, og at det i sig selv vil kunne hjælpe HT på de områder, hvor de i øjeblikket har problemer.

Afsluttende vil jeg bare sige, at vi i øvrigt har aftalt, at vi pr. 1. januar 1987, om end det nærmer sig med stor hast, skal søge at indføre et nyt kommunalt finansieringssystem, som gør op med en række af de problemer, der knytter sig til det eksisterende. Det håber jeg vi kan gøre i et fordrageligt samarbejde. Jeg glæder mig til samarbejdet med den nye indenrigsminister, men også til samarbejdet med andre partier, i særlig grad socialdemokratiet, der har stor erfaring på området.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Det er næsten ikke til at bære at blive ved med at høre de tilbagevendende påstande om centralstyring i detaljer, hr. Ole Vig Jensen kommer med. Måtte jeg bede om eksempler på, hvor hr. Ole Vig Jensen i det socialdemokratiske forslag finder oplæg til centralstyring i detaljer.

Regeringspartierne og tilsyneladende også det radikale venstre lever under den illusion, at det, man har lavet her, efterlader kommunerne sådan, at de kan disponere frit. Det svarer til, hvis jeg må bruge billeder, at man binder en mand fast til en stol og bagefter siger til ham: nu må du have lov til at gøre, lige hvad der passer dig. Det er det, man gør med kommunerne. Når man taler om overophedning og indgrebet over for den overophedning, så svarer det til, at man skal have lavet et hul i en væg til en dør og bestiller en

[Stavad]

bulldozer til at lave hullet. Jeg synes, det er en meget, meget uheldig måde, man griber tingene an på.

Og så vil jeg gerne bekræfte, at socialdemokratiet har interesseret sig meget for spørgsmålet om industrihuse, og at man i denne lovgivning, som den foreligger, rent faktisk ødelægger det element i vores egnsudviklingslovgivning.

Som jeg allerede sagde i min ordførertale, er vi tilfredse med, at regeringspartierne og de radikale har bøjet sig for vores saglige argumentation. Vi har bare det stillfærdige håb, at de saglige argumenter, vi også har på en lang række andre områder, på samme måde vil indgå i de videre overvejelser såvel hos regeringspartierne som hos de radikale.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Nu skal jeg ikke tage forhåbningen fra hr. Stavad, nemlig den, der gik på, at vi havde bøjet os mod socialdemokratiet, men lad nu gå. Der var jo også den mulighed, at vi var enige med socialdemokratiet om, at det var en god idé at fritage industrihusene for en afgift. Sådan forstod jeg det faktisk fra starten, altså at vi egentlig var enige om, at her var der et problem.

Nu kan jeg ikke her i farten direkte henvise til det sted i bemærkningerne, hvor det klart afsløres, at socialdemokratiet gennem en central styring fristes til at gå ind i en detailstyring. Men det går selvfølgelig på spørgsmålet, som vi har drøftet ved så mange andre lejligheder, og jeg mener helt bestemt, det også står her. Ellers er det noget, jeg drømmer om, når jeg ikke kan sove. Eller er det omvendt: at man hellere vil tage fat på de enkelte kommunale projekter og vurdere, hvad der er godt og rigtigt for den enkelte kommune? Det er jo alternativet til det, vi har gennemført, og den form for detailstyring tror jeg vi kommer overordentlig uheldigt af sted med.

Lenger (VS):

Jeg synes, det var skuffende at høre ministeren begrunde afvisningen af lovforslaget bl.a. med, at hvis vi vedtager nye regler, så bliver vi ikke særlig populære i kommunerne. For det første, fordi det jo ikke er noget, som regeringen plejer at tage særlig tungt, og

for det andet, fordi netop en vedtagelse af denne karakter nok kunne gøre os populære i kommunerne. Det kommer jo da i hvert fald an på, hvad det er, man vedtager. Det kan godt være, at det ville betyde, at nogle kommuner, hvis dette blev vedtaget, ville gå i gang med en ny budgetlægning, men det ville i så fald være en budgetlægning, som de ville gå til med betydelig større glæde end de ekstra budgetlægninger, som regeringen ellers har tvunget kommunerne ud i ved flere lejligheder.

Det indgreb, som folketetinget lavede over for kommunerne i december måned 1985, var noget af det mest tilfældige og ubegrundede, vi længe har set, bl.a. på grund af den måde, man brugte regnskab 1984 som udgangspunkt for hele indgrebet på. Man ville afkøle en overophedet byggesektor, hvad også hr. Fischer og hr. Svend Heiselberg har været inde på her i dag, og så valgte man at udforme indgrebet, så det også rammer en lang række anlægsudgifter, f.eks. indkøb af busser og hospitalsudstyr og meget andet, og takket være en decideret talentløs udformning af indgrebet ender det med at blive f.eks. en skat på faldende indtægter, som det er tilfældet for Hovedstadsområdet Trafiksel-skabs vedkommende.

Amtskommunerne skal betale afgift til staten for at få lov til at istandsætte og vedligeholde de gymnasier, som den selv samme stat har overdraget til amtskommunerne, og der indføres et a conto-betalingsystem, der indebærer, at kommunerne skal binde et beløb til senere udbetaling eller afregning på grundlag af udgifter, som end ikke indgår i den endelige beregning. Der var tale om et indgreb, som vi ikke bare var uenige i – det er vi såmænd så tit – men hvor der virkelig var grund til at anfægte indgrebet tekniske saglighed. Der ville ikke opstå flere skævheder, uretfærdigheder og urimeligheder, hvis ministeren i stedet havde trukket lod om, hvor meget hver enkelt kommune skulle indbetale.

Helt tilfældigt har de enkelte kommuner måttet revidere deres budgetter, så borgerne behandles yderst forskelligt alt efter, hvor de nu tilfældigvis bor, og der er ikke nødvendigvis nogen sammenhæng mellem, hvor stor ydeevne man har, og hvor meget man så kommer til at betale på grund af indgrebet. Der er lagt afgift på kommunale aktiviteter,

[Lenger]

men hvis den samme aktivitet foregår i privat regie, så skal der ikke betales afgift.

Hvad der skulle afkøle bygge- og anlægssektoren, er derfor endt i nedskæringer f.eks. på hospitalsområdet, men også i forringelser og prisforhøjelser på den daglige service som f.eks. den kollektive trafik. Det er jo grotesk, når vi oplever et sandt trafikkaos på indfaldsvejene til København hver eneste morgen og det så viser sig, at regeringens eneste løsning er at stille den kollektive trafik endnu svagere i konkurrencen med privatbilsismen. Det er grotesk, og det er det, der er svaret på trafikkaos.

Vi har i dag flere indregistrerede personbiler, end vi nogen sinde har haft, mere end 1,5 millioner, og ved at tvinge f.eks. HT til højere takster på trafikken, færre afgang og dårligere service motiverer man jo flere og flere til at anskaffe sig en bil og til at bruge den ud fra filosofien, at når vi har 1,5 millioner biler i dette land, så skal de sandelig også bruges og tilsyneladende helst alle sammen på én gang.

Hvordan en sådan politik skulle harmonere med en hensigt om at afkøle bygge- og anlægssektoren, har vi meget, meget vanskeligt ved at se, og vi vil derfor anbefale socialdemokratiets forslag, fordi det uden at fjerne hele indgrebet retter op på de værste skævheder. F.eks. giver det kommunerne mulighed for at vedtage uændret service, hvis man vil. Det har ellers også været regeringens erklærede hensigt, men det er ikke rigtig blevet resultatet af indgrebet.

Lovforslaget giver også mulighed for at fjerne de elementer, der ikke har haft andet formål end at skaffe penge til staten eller rettere tage fra kommunerne, og endelig begrænser det de værste uligheder, som også ligger i indgrebet fra december.

Og så til slut, hvad jeg nok synes er det allervigtigste: socialdemokratiets forslag fjerner de afgifter, som er direkte i strid med andre vedtagne mål i folketinget. Jeg synes egentlig, at noget af det værste ved hele indgrebet er, at man i alle mulige andre debatter og i forbindelse med al mulig anden lovgivning i folketinget kan vedtage politiske mål og politiske hensigter, og når det så kommer til, at man skal foretage et økonomisk indgreb, som man gjorde i december, modvirker man de selv samme mål, som man ellers har været med til at stille op. Det synes jeg er

noget af det værste, og derfor er det også en begrundelse for at anbefale lovforslaget.

Steffensen (KrF):

Når man har siddet og lyttet til debatten om dette lovforslag, har det været interessant at kunne konstatere, at hvis alle havde haft de midler, der er nødvendige for at gennemføre socialdemokratiets lovforslag, så var der formodentlig ikke ret mange, der ville være uenige i, at det ville være interessant, og at det ville være rart, hvis man kunne gøre det.

Nu er forholdene jo imidlertid sådan, at den til enhver tid siddende regering har ansvaret for landets samlede økonomi, og det må den til enhver tid siddende regering jo sørge for at danne sig et parlamentarisk grundlag for for at kunne varetage.

Det har den nuværende regering så også gjort, og det er selvfølgelig baggrunden for, at man først fra indenrigsministerens side har henstillet til kommunerne, at de holdt det samme niveau, og det er også al baggrund for, at man fandt det nødvendigt at gribe ind i efteråret, som det nu er omtalt så meget.

Jeg skal ikke på kristeligt folkepartis vegne her stå og sige, at det er den eneste vise og gode måde, det kunne gøres på. Det ville være forkert. Det er heller ikke rigtigt at påstå – det er der heller ingen der har gjort – at det har været således, at det absolut på alle måder har været godt, uden at det kan have uheldige følgevirkninger, det er helt givet.

Men tilbage står rigtignok, at ansvaret for, at man kan holde styr på landets økonomi, ligger hos regeringen og det parlamentariske grundlag, som regeringen nu har at arbejde på.

Derfor vil jeg også gerne sige, at det kan meget vel være, at den begrænsning, man gennemførte i efteråret, kunne have været gennemført på en måde, der var nok så fiks og nok så god. Det skal ikke benægtes. Men resultatet var trods alt, at det var det eneste, der var mulighed for at få gennemført for at få styr på landets økonomi eller holde igen på den udvikling, som jo ellers nemt ville være løbet af sporet, fordi der lå mange penge ude hos amter og kommuner, som regeringen skønnede ikke kunne tåle at komme ud i forbruget. Og så blev det jo til, at ansvaret er kommunernes og amternes med hensyn til,

[Steffensen]

hvordan de vil prioritere inden for den beskårne ramme.

Jeg skal heller ikke nægte, at det har været vanskeligt mange steder, både med hensyn til de eksempler, der er nævnt af hr. Stavad vedrørende sygehusvæsenet og skolevæsenet, og med hensyn til andre væsener, men vi har i kristeligt folkeparti tillid til, at de kommunalpolitikere, som er ansvarlige for at forvalte disse midler, også gør det ansvarligt. Det er i hvert fald også helt givet, at lige så vel som man måske kan hævde, at visse ting kunne være lavet nok så effektivt, nok så fikst, lige så vel kan man i hvert fald påstå, at det, som er sket, har haft en positiv betydning. Med ændringer, som det vil kunne være nødvendigt at foretage både nu og senere, kan der så lempes på de uheldige ting, der har været; det er jo helt oplagt.

Vi må derfor sige, at vi er enige med indenrigsministeren i det, han har sagt her i dag, og vi vil gerne være med til at rette op på de ting, som kunne være lidt skæve. Som nævnt af flere ordførere prøver man allerede ved det indgreb, man nu har forberedt, at rette nogle af de værste ting, og derfor vil vi sige, at vi vedstår det medansvar, vi har, for det, som er sket, og vi mener også, at den linje, som indenrigsministeren har givet udtryk for i dag, er den rigtige.

Henning Rasmussen (S):

Vi er nogle gange i den sidste tid blevet spurgt: tror I egentlig, I får noget ud af det lovforslag? Jeg har hver gang svaret dertil: ja, det får vi, hvis det alene bliver vurderet ud fra sit saglige indhold, ud fra spørgsmålet, om det ikke er fornuftigt at foretage de ændringer i indgrebet og fjerne de mest uheldige dele af det. Hvis det er udgangspunktet for beslutningerne, så får vi meget ud af det. Men da denne sag er en prestigesag, så får vi kun lidt ud af det, tyder det på.

Men jeg må indrømme, at forventningerne blev noget forbedret for en uges tid siden, da der skete en regeringsomdannelse og et ministerskifte, da vi fik en indenrigsminister, som er kendt for at ville forhandle sig frem i stedet for at sparke sig igennem, og som efter alles opfattelse var meget, meget ked af de indgreb på energiområdet, som han blev tvunget til at acceptere.

Vi bygger det faktisk også på, at vi jo kender til en god del af de mange henvendelser, som folketingsmedlemmer og regeringsmedlemmer fra regeringspartierne og det radikale venstre har fået, og hvori man har bebrejdet dem det, de har gjort, og sagt til dem, at der er grund til at sadle om på nogle punkter.

Men nu forhindrer prestigehensyn indrømmelser af betydning. Vi er blevet fuldstændig klar over i dag, at de indrømmelser, der er givet, er indrømmelser, som det radikale venstre har forlangt som forudsætning for at gå med til noget helt andet, nemlig nogle nye voldsomme indgreb over for befolkningen, og så er det jo indrømmelser, der totalt set er af meget begrænset værdi.

Det er da godt for industrihusene, at man gør dem billigere, sådan som det var meningen med lovgivningen at de skulle være, i stedet for at gøre dem dyrere, end hvis de blev bygget uden støtte. Det er da udmærket, og det er da også udmærket, at den nye energiminister vrider dispensationsbeføjelsen meget langt, sådan at man nu lemper, som hr. Ole Vig Jensen sagde det, fortolkningen af den bestemmelse. Vi har jo hørt helt anderledes lave tal fra starten, da energiministeren var en anden og indenrigsministeren var en anden.

Men lad være med at fremstille det, som om det er en indrømmelse over for kommunerne, over for vores synspunkter. Det er politiske indrømmelser til det radikale venstre, for at de skal gå med til det indgreb, der er ved at blive gennemført i folketinget. Det er jo det, der er sandheden om det. Det har ikke noget at gøre med venlighed over for nogen. Det har noget at gøre med en nødvendig indrømmelse af politiske grunde til det radikale venstre og ikke andet.

Dernæst synes jeg, at vi, inden vi går herfra, skal have fuld klarhed over det spørgsmål, som vi diskuterede tidligere, nemlig spørgsmålet om, hvordan indenrigsministeren, uden at den lov, der gælder i dag, ændres, vil sætte realiteter bag det, der blev sagt om, at man vil gøre noget for kommunerne og amtskommunerne, når det drejer sig om at fjerne de sundhedsfarlige lofter og vægbeklædninger, dem af karlit og med asbestindhold. Hvordan vil indenrigsministeren gøre det, som den lovgivning ser ud?

Der er ingen beføjelse til at fritage, hvis der er tale om anlæg, altså hvis det er poste-

[Henning Rasmussen]

ret som anlæg. Der er ingen beføjelser til at fritage for afgiften på driften, hvis det posteres som en driftsudgift. Der er ingen beføjelser til det, og det kan efter min bedste overbevisning ikke klares over den øvrige lovgivning, der står til indenrigsministerens rådighed.

Derfor skal der lovændringer til, hvis der skal være realiteter bag løftet – rent bortset fra, at det haster med en sådan tilkendegivelse, for det er i disse uger, at problemet er aktuelt, det er i disse uger, man diskuterer, hvordan man skal klare det problem, det er i disse uger, man træffer beslutningerne om, hvad man skal gøre, om man skal betale, uanset hvad det koster, og så gennemføre det eller man skal tvinge forældre og børn og lærere til at acceptere de forhold, som de ikke bør acceptere. Det er jo i dag, vi skal have klarhed, og ikke på et eller andet senere tidspunkt.

Indenrigsministeren sagde, at budgetterne, som de tegnede sig for amter og kommuner, gik ud over det samfundsøkonomisk forsvarlige; jeg forstod, det var på driftssiden. Det kan jeg simpelt hen ikke forstå, for man går i realiteten ikke højere op i sine budgetter for 1986 end det niveau, man havde for 1985, men man går højere op end det kunstigt lave niveau for 1984.

Men kan det så være virkningerne på betalingsbalancen, der tænkes på, som vi i øvrigt diskuterer så meget? Enhver ved, at kommunale driftsudgifter har meget små virkninger på betalingsbalancen, både i positiv og i negativ retning. Det er meget lidt importindhold, der er i kommunale driftsudgifter, og det er egentlig også forholdsvis lidt importindhold, der er i kommunal eller for den sags skyld i meget store dele af den private bygge- og anlægsvirksomhed. Det er meget lidt indhold, der er af den art, og det skal blive interessant at se, om man har fået den nedgang i den kommunale bygge- og anlægsvirksomhed, som man havde regnet med, eller finanslovens forventninger om, at der ville komme a conto 800 mill. kr. ind, kommer til at holde stik.

Indenrigsministeren fremførte også det argument, at vi jo nu er langt henne i 1986, og nu skal vi ikke til at ændre, nye regler vil ikke være velkomne. Jeg garanterer indenrigsministeren for, at det vil være velkomment, hvis man siger til kommunerne: I får

noget større muligheder for at gennemføre det budget, I egentlig havde tænkt jer for 1986. Og hvis man siger til dem: de afgifter, vi forlanger I skal betale på de og de områder, kan I slippe for, vil det være velkomment, uanset på hvilket tidspunkt beslutningen bliver meddelt til kommunerne. Og det var jo ikke socialdemokratiets skyld, at der blev udskrevet en folkeafstemning, der forhindrede folketingetsarbejdet i et par uger.

Når det siges fra indenrigsministerens side, at indgrebet over for anlægsvirksomheden alene havde det formål at begrænse anlægsaktiviteten, er det jo ikke rigtigt, for man fritager i loven i princippet anlægsaktivitet, der var sat i gang den 4. december 1985, men man forlanger alligevel en a conto-indbetaling af afgiften, selv om aktiviteten i princippet er fritaget.

Når den er fritaget, så er det, fordi man klart har erkendt, at igangværende kontraktbunden anlægsaktivitet kan man ikke standse. Derfor passer det ikke, når indenrigsministeren siger, at det alene havde det formål at begrænse anlægsaktiviteten. Det havde også det formål at hente 400 mill. kr. i bunden opsparring ind til staten fra kommunerne.

Indenrigsministeren siger også, at der er en tilstrækkelig regulering af pris- og lønudviklingen fra 1984 til 1985. Ja men den melding, der er gået ud, og som man regner med, siger 3,8 pct. fra 1984 til 1985 og 2 pct. fra 1985 til 1986, og hvis man så tør tro på en større stigning i den endelige udmelding fra indenrigsministeriet, er man dristig. Men tallene er 3,8 plus 2 pct., og de giver ikke plads til uændret aktivitet i forhold til den aktivitet, man havde i 1985.

Så vil jeg gerne sige til hr. Ole Vig Jensen, at det ikke kan være en ny opdagelse, at socialdemokratiet erkender, at en samordning af den samlede offentlige økonomi er nødvendig. Det har vi vist argumenteret for i en halv snes år, så vidt jeg forstår. Men det er rigtigt, når det siges, at de metoder, vi har anvendt i fællesskab, har været andre, og jeg vil gerne gentage, hvad jeg ved tidligere lejligheder har sagt til hr. Ole Vig Jensen: vi har aldrig i socialdemokratiet lagt op til, endsige gennemført indgreb, der tilnærmelsesvis rummer de elementer af direkte tvang over for kommunerne, direkte straffeforanstaltninger over for kommunerne, som de indgreb, der er gennemført her, rummer.

[Henning Rasmussen]

Og så kan jeg ikke for min død begribe, hvordan et nyt kommunalt finansieringssystem kan løse en del af de problemer, som man løser igennem dette indgreb. Det må jo forudsætte, at man så giver kommunerne tilladelse til at gøre, hvad de vil, den tilladelse, de ikke kan få i dag, og det har jeg aldrig forstået var meningen med ændringerne i det kommunale finansieringssystem.

Vi håber på, at lovforslaget kan blive gennemført meget hurtigt – det er der jo erfaring for at lovforslag af den art kan. Det får vi måske også at se i de kommende dage at andre lovforslag kan. Vi håber på velvillig behandling, og lovforslaget bliver i al fald, det garanterer jeg for, bragt til afstemning i folketingsalen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 1 medlem til repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank

Formanden:

Fra økonomiministeren har jeg modtaget anmodning om, at der må blive foretaget valg af 1 medlem til repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank i stedet for medlem af folketinget Gammelgaard (KF), der er blevet udpeget til fiskeriminister.

Til nyt medlem af repræsentantskabet for den resterende del af indeværende funktionsperiode, indtil den 31. marts 1986, har ved-

kommende gruppe udpeget medlem af folketinget Grethe Fenger Møller (KF).

Den pågældende er herefter valgt.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen (14/3 86):

Udtræder: Nør Christensen (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Arbejdsmarkedsudvalget (14/3 86):

Udtræder: Bente Juncker (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Markedsudvalget (14/3 86):

Udtræder: Brusvang (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Udvalget om offentlige arbejder (14/3 86):

Udtræder: Nør Christensen (CD)

Nyt medl.: Brusvang (CD)

Politisk-økonomisk udvalg (14/3 86):

Udtræder: Brusvang (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Udenrigspolitisk nævn (14/3 86):

Udtræder: Nør Christensen (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Udtræder: Brusvang (CD)

Ny stedf.: Nør Christensen (CD)

Nordisk Råd (14/3 86):

Udtræder: Nør Christensen (CD)

Nyt medl.: Bollmann (CD)

Valutaudvalget (14/3 86):

Udtræder: Nør Christensen (CD)

Nyt medl.: Brusvang (CD)

Teknologiudvalget (14/3 86):

Udtræder: Kelm-Hansen (S)

Nyt medl.: Baadsgaard (S)

Udtræder: Helge Mortensen (S)

Nyt medl.: Poul Nielson (S)

Udtræder: Ole Espersen (S)
Nyt medl.: Tove Lindbo Larsen (S)

Udtræder: Tastesen (S)
Ny stedf.: Arne Jensen (S)

Arbejdsmarkedsudvalget (17/3 86):

Udtræder: Lilli Gyldenkilde (SF)
Nyt medl.: Søvnald (SF)

Markedsudvalget (17/3 86):

Udtræder: Lilli Gyldenkilde (SF)
Nyt medl.: Søvnald (SF)

Socialudvalget (18/3 86):

Udtræder: Agerschou (SF)
Nyt medl.: Leif Hermann (SF)

Miljø- og planlægningsudvalget (17/3 86):

Udtræder: Ivar Hansen (V)
Ny stedf.: Skrumsager Skau (V)

Politisk-økonomisk udvalg (17/3 86):
Udtræder: Svend Erik Hovmand (V)
Ny stedf.: Fogh Rasmussen (V)

Retsudvalget (18/3 86):

Udtræder: Thor Pedersen (V)
Ny stedf.: Niels Anker Kofoed (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. marts 1986, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 19.36
